

**VLASILO NOVOMEŠKE
IMNAZIJE 1955**

STUDIJSKA KNJIZNICA
NOVO MESTO

Ms 107

Leto 3

Studijka Ms

Š t e z i c a b a j k a

Kdaj vas, deklet, ne smel bi te ljubiti.
Kdaj nama preglobok leži prepad.
Tako je pač; včasih mogoče bi prikriti,
da jaz sem reven, a tvoj rod bogat.

Vaš kot nama ti grant je, visoki.
Kot mnogokrat nam spet nocoj spomniš,
da se brezplodni moji vali korači
in kraj bo konec; kaj ti se iskal.

Ne kolnem te, Japran drec ljubeče
si potaptala kot cereno stvar,
ne kolnem te, vsaj vam, da sama groda
iskati pri bogatih ni nikdar.

A j i š e z t e

"Lahko noč" in "Lanko noč"
izvedela sta v tišino;
zla rpa. V noči pa globlino
se zdelo je vselil sroč.

Časom te in klisem, klisem,
da nepolnil bi praznino;
klisem te, a poji klis
kot zemlja bi tišina.

V p o s t i l i c a h

Pravni nedolgi

Tretja številka Stezic je izšla za deseto obletnico
osvoboditve. Zbral in uredil jo je Anton Srebrnjak.

Ob tej priliki se najtopljeje zahvaljujemo upravi
Dolenjskega lista (4.000.- din) in Ljudski prosveti
(1.000.- din) za demarno pomoč.

obnavljajo zgodbe
fantov, deklet -
mladih ljudi,
ki so ostali.

O d b o r

govorci so tišina
in mir in tišina,
tišina tjavlani.

le stari zlaovi -
obnavljamo knjige,
se spet namostan.

Srebrnjak Anton, VII.b

Ž a l o s t n a b a j k a

Zdaj vem, dekle, ne smel bi te ljubiti.
Med nama preglobok leži prepad.
Tako je pač ; kdo mogel bi prikriti,
da jaz sem reven, a tvoj rod bogat.

Več kot srce ti gruntuje, tisočaki.
Kot mnogokrat sem spet nocoj spoznal,
da so brezplodni moji vsi koraki
in zdaj bo konec : kaj bi še iskal.

Ne kolnem te, čeprav srce ljubeče
si poteptala kot ceneno stvar,
ne kolnem te, vsaj vem, da zame sreče
iskati pri bogatih ni nikdar.

----- + -----

K l i č e m t e

" Lahko noč " in " Lahko noč "
izzvenela sta v tišino ;
šla sva. V moja pa globino
se nemir je vselil žgoč.

Čakam te in kličem, kličem,
da napolnil bi praznino ;
Kličem te, a moji klici
kot ranili bi tišino.

----- + -----

V p o č i t n i c a h

Prazni hodniki
so spet v Internatu -
prazni hodniki.

Spalnice naše -
gnezda razdrta -
neme so spet.
Učilnice puste
obnavljajo zgodbe
fantov , deklet -
mladih ljudi,
ki so odšli.

Povsod je tišina
le mir in tišina,
tišina tjavdan.

In stari zidovi -
obrabljena knjiga,
so spet samostan.

--- + ---

Smola Janja, III.b.

H r e p e n e n j e

Noč na zemljo lega mirna,
topli veter mir šumi,
mrak v toplem mi nemirna
vsa preteklost oživi.

Kje so daljnje tople sanje,
ko me up je radoval ?
Kje vse misli so nekdanje ?
Le spomin mi je ostal

tistih dni, ko sva hodila
v snu po poljih sredi rož
in vse stvarstvo v čar spojila,
za me ti , jaz za te - mož.

Zdaj svet pravi sem spoznala,
kot mu pravijo ljudje,
ta otroku je kot skala
za srca sne brez zemlje.

Kaj mi bo zdaj žalovanje
po otroških v sanjah dneh,
za me vse, za te te sanje
bi bile morda le smeh.

Noč na zemljo lega mirna,
veter svetu mir šumi,
a notranjost mi nemirna
neizživelo le živi.

----- + -----

Pevec Stane, VIII.a

B e s e d a s s e b o j

Samotno mi skoz noč pojo koraki...
Samoten veter s tihih polj pihlja,
samoten jadra mesec med oblaki,
samotna voda v senci vrb šumlja.-

Kam ? - Spet to neusmiljeno vprašanje !
Ze marsikomu sem ga bral v očeh.
Pogosto tudi meni krade spanje
takole v toplih, zvezdnatih nočeh ...

Pa je tako preprosto : kamor drugi.
Zakaj si zmeraj zase, zmeraj sam ?
Poglej , srebrna kaplja v strugi
nikoli se ne vpraša : kam ?

----- + -----

Kolenc Janez

P r a v l j i c a o č l o v e k u
(Odlomek)

Tema... V oblačno in soparno noč
grme topovi ;
in strojnice kriče rezgetajoč,
gore domovi.
Poljana, kjer pomlad je bujna cvela,
je poteptana,
lobanja roža ji je preperela,
človeška kri je slana.
Po njivah s trupli zdaj je pognojena -
mlado oko,
in deblo z listjem okrašeno -
obešeno telo.
Ni več ljudi. - Le veter pokopava,
boli pijan jih razmetava
na sever, jug in vzhod, zapad
telesa, kot da trosil bi pomlad.
Na razvalinah krokar se krohoče,
telesa trga, pije kri in žre
in skozi noč zvene v noč jokajoče
verige in na njih ljudje ;
na sever, jug in vzhod, zapad,
v tujino svojo smrt iskat !
In tuja roka v radost plamenice,
domove žge,
polena so očetje, kot kresnice
njih srca noč svetle.
In od gora do gora odmeva :
Prokletstvo bratu, smrt ;
Ljubezen bratstva v gnevu izgoreva,
sovraštva tujec žanje vrt.

Mati, kaj tiносиš v roki ?
Vrč vode ?
gleda v njo , pogled globoki :
" Sinovo srce."
Kakšna ti je , oče, kosa ?
" Okostnjak!"
Noga pleše v noč mu bosa -
živ mrtvak !

In na kozolcu za koruzo klini.
Jeseni ni še, a na njih vise
jeziki in oči v belini
in dežja kaplje pokoj jim škrope.
Enainpetdeset na tramu enem,
enainpetdeset na njem snopov,
pod njimi pa v zemljo grob - rov,
vise nad njim, z njih roko izdolbenem.

In na reko gleda v ledu,
čuje pesmi - zarje krik
v zgočem jim kipi pogledu,
truma živih - brez verig.
Do pasu v ledeni vodi,
do pasu v krvi oprani
in kot plamen v čelu hodi
hlapec Jernej neizžgani.

Mati, sklonjena v mrtvaški boli,
v dan budi sinove nemrtvake,
vriska, poje v svatovski jim volji...
In obešeni in v ognju žgani,
v hostah, rekah, grapah pokopani,
iz peči dachavske duše nove
v vriska dan odpirajo grobove.
V spevu reka se gorja odteka,
gora orje divji svoj napev ;
Kjer življenja truma v noč koraka,
se zdani in pade noč v odmev.

----- + -----

O b l a k o m v t a b o r i š č u

Oblaki hitijo v neznane daljave,
njim jaz sem pozdrave z željami poslal
za dom moj, predrage in moje dobrave,
ki s silo človeško slovo sem jim dal.

Ljudje so svobodo, veselje mi vzeli,
zaprli, zvezali, kot da sem zver.
Oblaki, naprej ! Vas ne bodo prijeli,
premajhen je človek, previsok vsemir.
Še o sebi ne ve, odkod in zakaj,
če zver je , morda pa le nje papagaj.

----- + -----

Kramar Janez, V.a

P e s e m

Pogosto se mi zdi,
da slišim tvoj korak,
da prišel boš
kot vedno prejšnje dni,
ko zemlja se zagrinja v mrak.

A tebe ni,
samo jesenski dež škropi,
na šipe mi namesto tebe trka.
In veter ječi
kot duh trpeč skoz vas.

----- + -----

Pevec Stane, VIII.a

P r a v l j i c a o v e t r u

" Bila je zima tiste dni,
da take zlepa ne.
Ljudje so sedli za peči,
ob njih so greli se.

Le veter je čez polje šel
in trkal je na dver
in prosil je, če bi se smel
pogreti, a nikjer

za peč m^m niso dovolili, ne
v topel hlev, svinjak... "
" So špranje zamašili vse ?"
" Vse." Zunaj bil je mrak,

ko veter spet je dalje šel,
bolj žalosten kot prej,
zavijal, žvižgal in šuštel
in sneg otresal z vej.

Pridružil se je deklici,
ki je iz šole šla
hiteč, da prej ko se znoči,
bila bi spet doma.

, Pogrej me, mala !' je še njej
zašepetal v uho.....
Odprla plašček je :, Pogrej
se, če ti je hladno.

Pod plašč ji veter smuknil je,
okrog srca zavol ;
utripam žil prisluhnil je,
pri njej se je ogrel.

In pel ji je in pravil ji
je pravljice gredoč ...
Ni vedela, da mati bdi,
da čaka jo vso noč.

Na ustih še je bil smehlja⁷,
ko zjutraj so mrtvo
vaščani našli kak streljaj
v zametih pod vasjo ... "

" Pa veter, mama ?" " Ko pri njej
nikogar ni bilo,
si sam odprl je okno k njej,
pobožal jo mehko

in ven zdivjal, zatulil je
tako, kot zdaj v nočeh.
Kozolcem, kočam pulil je
v obupu slamo s streh ...

Ko se vrnila je pomlad,
si spet ga, sinko, čul.
tedaj z najlepšim cvetjem s trat
njen grobek je zasul ...

Zdaj kot vihar, zdaj spet kot piš
sam blodi venomer
čez gmajne, polja, mimo hiš ...
Miru ni zanj nikjer."

----- + -----

Kramar Janez, Vla

M i r m i d a j s r c e !

Nalahko odmeva korak
v tišino.
K počitku že legel je
človek utrujen.
V temino
je vzbujen/
le ptič odletel.
Perot krvavi,
je glas onemel
V mesečini samo mu senca sledi
in misli neutrudne, grenke.
Polje in veter. Drevo
je kot sanje kipeče v nebo.
Polje in veter in misel.-
Ah , sanje.
Proč. Vse, vse !
Nihče ne ve naj za nje !
Mir mi daj, srce !

----- + -----

Srebrnjak Anton, VII.b

P r i j a t e l j e m

Prijatelji -
nocoj odšli ste vsi
ljubezni srečo pit.
Lepo je vam :
dekleta vi imate.
In zdaj morda,
ko je še mrak
ob njih že v noč
pokojno greste.
A jaz sem sam,
brez hrepenenja,
sam kot siromak
sredi jesenske ceste.

----- + -----

Novak Franc, VIII.a

M o r d a !

Ko mislil sem, da več
nobena pot bi naju ne ločila,
da vsa bojazen je odveč,
se je nenadoma zgubila.

Minilo leto je potem
o, dnevov brez števila
pobral je čas, ko se očem
nenadoma je spet vrnila.

Oči za hip ~~nemo~~
so jo med svoje slike vzele,
ne da bi vedele, kako
čist biser so sprejele.

"Šumel je park," sem bral
"od temnih senc obdan,"
ko sem zaslišal : "Dober dan !"
in radoveden sem obstal.

Ta glas je bil tako sladak,
da sem ponovil : "Dober dan !"
in že odnesel je korak
to bitje izpred mene stran.

Potem sem jo zaman
z očmi zavzetimi lovil,
samo korak sem čul ubran,
ki kmalu jo je skril.

Ugibal sem, ko je odšla,
kod neki je bila hodila.
Nazadnje rekel sem : Morda,
morda ves čas me je ljubila ?"

----- + -----

Srebrnjak Anton, VII.b

S l o v o

Gmajna brinja, polna brinja,
pod jutranjo to sinjino,
ki nad tabo se zagrinja,
li poznaš ti bolečino ?

In ve breze tam v daljavi
v zadnjo še meglo ovite,
veste kaj slovo se pravi ?
Ve molčite.... Ve molčite....?

----- + -----

Kolenc Janez

J e t n i k i

I.

Oči so izsušene mi od glada
in kot steklene v zid strme votlo,
roke so težke, trhlo je telo,
le krik gladu ga grize in prebada.

Živim ! Saj gledam : le vrtinci črni,
ko vstanem, plavam, padam, bogve kam,
o, kot otrok hoditi več ne znam ;
živim ? ..." Poglej se, v cunjah kost odgrni !"

Kos kruha ! Zanj prodal bi vso mladost,
vse drugo šlo v zidu je pozabljenje,
sestradan kruh bi grizel kot pes kost.

Oči steklene zgrizle bi ta zid,
ki se smeji. - Le up je hrepenenje,
da bom sam sebi kmalu le previd.

II.

Jetniki smo, mrličji živih dni,
v grobove žive so nas zakopali,
izdrli so nam sonce iz oči,
da upa bi v svobodo ne poznali.

Glej to mladost, ki iz oči nam vre !
Mladost zdaj krsta je oklepajoča,
da v njej razcvelo nam srce umre,
za luč nam nada je, ušem mrjoča.

In mlada roka trgala bi zvezde,
korak premeril vse še v slutnjah ceste
in glas rad kriknil bi še do neba,

a zdaj v sovraštvu v sivi zid grgra
in roka v maščevanju v zid se buta,
da žive ne razgloje tema kruta.

III.

Imam dekle ; tam daleč je - prek line,
saj sam ne vem, kje to je in ne kam,
kje daleč je tako, da ni sivine
in kjer vedo , da še srce imam.

So gledale oči res kdaj lepoto,
srce to kdaj je trepetalo v snu,
so te roke objemale toploto,
spomin zasmeh ni muka le zidu ?

Oči, ki zdaj steklene so in tope ?
Srce, ki v vlagi se razkraja v prah,
ko pajek žre počasi ga trohnoba ?

Je res ? Oko poltopo vase gleda,
stražar me vzdrami, ko odpre zapah,
in vse pove mi mrki molk pogleda.

----- + -----

Prešeren Jože, V.a

L u č k a

Tiha senca ob oknu šepeta
z nekom.
Majhna lučka v sobi trepeta
zastonj.

Dvoje src po življenju se vpraša
potem.
Lučka v sobi ugaša očem.

----- + -----

Pevec Stane, VIII.a

V z i m s k e m g o z d u

Zdaj gozd je pust in čudno tih,
predal se ves je slasti spanja...
Le veter v veje se zaganja
in zmrznjen sneg osiplje z njih.

In sneg mehak je kakor mah....

Zatulil z vetrom bi v daljine,
tako me samega je strah
sredi te trpke, moreče tišine...

----- + -----

Srebrnjak Anton, VII.b

N e i z ž i v e t a s r e č a

Odšel sem brez slovesa
tisto noč,
kot bal bi se nečesa,
kar je proč.

Jaz molku sem zaupal
bol svojo,
na vasi je zaukal
on glasno.

----- + -----

Novak Franc, VIII.a

P e s e m n a p i š č a l k o

Ko bel večer se drami,
ne vem zakaj, a mnogokrat,
če žalosten sem in potrť,
na tiho polje šel bi rad.

Kadar čez polje grem,
kakor metulj cvetlic
lahno se veter mojih lic
dotika s tihimi poljubi.

Glasove pesmi in piščalk
pogosto na uho prinaša ;
objame me in vpraša,
če lahko dalje z mano gre.

Poreden je razposajenec,
nemiren ko deseti brat,
zato, kar je najlepšega
na polju, z vsem se gre igrat.

Spet pesem danes je nekje
dobil ta čudni potepuh ;
da, kot drhteča godba,
zdaj z mano ~~gre~~ dalje gre.

Pastir, ki pesem to drobi,
nad skrivnim tatom se jezi.
Gorje, gorje, vetriček,
kaj bo, če te dobi.

A ta, navajen groženj,
se prav nič ne boji,
zato ukrade vse,
kar iz piščalke se rodi.

Čez polje verno me lovi
napev te čudežne piščali,
kot voda na potoku
nad glavo žubori.

Otožnost, ki mimogrede
sem jo odnesel na polje,
zgubim, ne da bi vedel, kje
njen sveži grob leži.

Pri srcu mi je spet tako
preprosto vse, lepo,
da bi še sebe vetru dal
ter rekel, da me je ukral.

Kolenc Janez

P i s m o s v e t u

Nam je vera vase sveta,
ko je zemlja v prah prokleta,
v njej spoznali smo vendar,
da nas uniči ne vihar.

Nam grobovi ne molčijo,
mrtvi z nami v plod zorijo
in zato smo le pomlad
temu, ki še verje v sad.

Vse smo dali ti, življenje,
če očišča te trpljenje ;
če iz smrti daješ rast,
vemo, da smo močen hrast.

----- + -----

Pevec Stane, VIII.a

P r o d a j a l k a č a s o p i s o v

Po prstih stopa, kakor bi se bala,
zavita v rjav ponošen pled...
Prija~~n~~na se izza vogala
smehlja ti njen obraz - suhljat in bled.

" Pravica....", s plahim glasom dahne.
Mož v dežnem plašču mirno dalje gre...

" T T !"... Postava njena sahne
med hišami, ki se v temo gube....

----- + -----

Srebrnjak Anton, VII.b

P e s e m

Ciklamni dehtijo
kot slutnja jeseni,
gozdovi šumijo
otožno, mehko....

Sekire v daljavi
v presledkih zvenijo
in žaga med njimi
si pesem igra.....

Spet pada na tla
za drevesom drevo....

Ciklamni dehtijo
kot slutnja jeseni,
gozdovi šumijo
otožno, mehko....

----- + -----

